

## Odporúčanie CM/Rec(2017)4

### Výboru ministrov členským štátom

#### o práci s mládežou

*(Prijaté Výborom ministrov 31. mája 2017  
na 1287. zasadnutí zástupcov ministrov)*

---

Výbor ministrov podľa podmienok článku 15.b Štatútu Rady Európy,

berúc do úvahy, že cieľom Rady Európy je dosiahnuť väčšiu jednotu medzi jej členmi, *okrem iného*, podporou politiky týkajúcej sa mládeže založenej na spoločných zásadách;

so zreteľom na Európsky dohovor o ľudských právach (prijatý v roku 1950, ETS č. 5, neskôr zmenený a doplnený), ako ho uplatňuje a vykladá Európsky súd pre ľudské práva, a na Európsku sociálnu chartu (prijatú v roku 1961, ETS č. 35, revidovanú v roku 1996, ETS č. 163 a následne zmenenú a doplnenú), ako ju uplatňuje a vykladá Európsky výbor pre sociálne práva;

pripomínajúc Rezolúciu CM/Res(2008)23 Výboru ministrov o politike týkajúcej sa mládeže Rady Európy;

pripomínajúc uplatniteľnosť existujúcich zásad stanovených v príslušných odporúčaniach Výboru ministrov členským štátom, najmä:

Odporúčanie Rec(2003)8 o podpore a uznávaní neformálneho vzdelávania/štúdia mladých ľudí, Odporúčanie Rec(2004)13 o účasti mladých ľudí na miestnom a regionálnom živote, Odporúčanie Rec(2006)1 o úlohe národných rád mládeže pri rozvoji politiky týkajúcej sa mládeže, Odporúčanie CM/Rec(2007)13 o uplatňovaní rodového hľadiska vo vzdelávaní, Odporúčanie CM/Rec(2010)7 o Charte Rady Európy o výchove k demokratickému občianstvu a ľudským právam, Odporúčanie CM/Rec(2010)8 o informáciách pre mládež, Odporúčanie CM/Rec(2012)2 o účasti detí a mladých ľudí do 18 rokov, Odporúčanie CM/Rec(2012)13 o zabezpečení kvalitného vzdelávania, Odporúčanie CM/Rec(2015)3 o prístupe mladých ľudí zo znevýhodnených oblastí k sociálnym právam, Odporúčanie CM/Rec(2016)7 o prístupe mladých ľudí k právam;

majúc na pamäti Dohovor OSN o právach dieťaťa;

pripomínajúc Odporúčania parlamentného zhromaždenia 1437 (2000) o neformálnom vzdelávaní, 1978 (2011) „Smerom k európskemu rámcovému dohovoru o právach mládeže“, 2015 (2013) o „Prístupe mladých ľudí k základným právam“, a jeho uznesenie 1885 (2012) „Mladá generácia

obetovala: sociálne, hospodárske a politické dôsledky finančnej krízy“, ako aj odpovede Výboru ministrov na tieto odporúčania;

pripomínajúc Uznesenie 386 (2015) Kongresu miestnych a regionálnych samospráv „Odstránenie prekážok pre účasť mládeže: prijatie lingua franca pre miestne a regionálne orgány a mladých ľudí“ a jeho Odporúčanie 128 (2003) o „Revidovanej Európskej charte o účasti mladých ľudí na miestnom a regionálnom živote“, ako aj odpoveď Výboru ministrov na toto odporúčanie;

so zreteľom na vyhlásenie a akčný plán prijatý na treťom Samite hláv štátov a vlád Rady Európy (Varšava, 16. – 17. mája 2005), v ktorom sa uvádza, že Rada Európy bude ďalej rozvíjať svoj jedinečný postoj v oblasti mládeže,

presvedčený, že:

- udržateľnosť európskej identity a základných hodnôt Rady Európy (ľudské práva, právny štát a demokracia) sa opierajú o tvorivosť, kompetencie, sociálne odhodlanie a prínos mladých ľudí, ako aj ich dôveru v budúcnosť;
- vládne politiky by mali podporovať mladých ľudí pri realizácii ich plného potenciálu ako autonómnych členov spoločnosti, čo im umožní rozvíjať životné plány a uplatňovať ich demokratické občianstvo;
- práca s mládežou významne prispieva k aktívnemu občianstvu tým, že poskytuje príležitosti na získanie vedomostí, zručností a postojov pre občiansku angažovanosť a sociálnu činnosť;

uznávajúc zložitnosť a výzvy súvisiace s prechodom z detstva do dospelosti a samostatnosti, ako aj pokles príležitostí pre mladých ľudí v dôsledku zvyšujúcej sa nezamestnanosti, chudoby, diskriminácie a sociálneho vylúčenia;

uvedomujúc si vplyv hospodárskej krízy na poskytovanie práce s mládežou v niektorých členských štátoch;

uznávajúc prácu mládežníckeho sektora Rady Európy na podporu politík mládeže podporujúcu ľudské práva, sociálne začlenenie, interkultúrny dialóg, rodovú rovnosť a aktívnu účasť mladých ľudí, najmä prostredníctvom Európskych centier mládeže, Európskej nadácie pre mládež, ich medzivládnych organizácií spolupráce a spoločného manažmentu a partnerstvo medzi Európskou úniou a Radou Európy v oblasti mládeže;

uznávajúc dôležitosť dosiahnutia súdržnosti a synergie s úsilím všetkých príslušných zainteresovaných strán vrátane Európskej únie v oblasti práce s mládežou;

uznávajúc pozitívny prínos mládežníckych pracovníkov vo všetkých členských štátoch pre posilnenie a zapájanie mladých ľudí pri rozvoji inkluzívnych, demokratických a mierových spoločností;

vychádzajúc z Vyhlásenia 2. Európskeho dohovoru o práci s mládežou (2015) s názvom „Vytvorenie sveta rozdielov“, ktorého cieľom bolo stanoviť európsku agendu pre prácu s mládežou;

odporúča, aby vlády členských štátov v rámci svojej pôsobnosti obnovili svoju podporu pri práci s mládežou prostredníctvom:

1. zabezpečenia, aby sa v rámci miestnych, regionálnych alebo národných politík pre mládež,

podľa vhodnosti, zabezpečilo vytváranie alebo ďalší rozvoj kvalitnej práce s mládežou. Vzhľadom na rôznorodosť práce s mládežou v členských štátoch a v rámci jednotlivých členských štátov by sa osobitná pozornosť mala venovať potrebe stratégií, rámcov, právnych predpisov, udržateľných štruktúr a zdrojov, účinnej koordinácie s ostatnými sektormi, ako aj súvisiacich politík, ktoré podporujú rovnaký prístup mladých ľudí k práci. Mládežnícki pracovníci a mladí ľudia by sa mali aktívne zapájať do všetkých plánovaných opatrení, ktoré sa budú vykonávať,

2. vytvorenia koherentného a flexibilného rámca kompetencií pre vzdelávanie a odbornú prípravu platených a dobrovoľných mládežníckych pracovníkov, ktorý by zohľadňoval existujúce postupy, nové trendy a arény, ako aj rôznorodosť práce s mládežou. Do tohto rámca by sa mali zapojiť zainteresované strany vrátane mládežníckych pracovníkov a mladých ľudí,

3. zohľadnenia opatrení a zásad navrhnutých v dodatku k tomuto odporúčaniu a povzbudzujúcich poskytovateľov práce s mládežou, aby robili to isté,

4. podpory iniciatívy mládežníckeho sektora Rady Európy na vytvorenie ad hoc pracovnej skupiny na vysokej úrovni pozostávajúcej z príslušných zainteresovaných strán v práci s mládežou v Európe, ktorá môže vypracovať strednodobú stratégiu pre rozvoj európskej práce s mládežou založenú na vedomostiach, s cieľom:

- zlepšiť koordináciu a prístup k poznatkom a zdrojom práce s mládežou na európskej, národnej, regionálnej a miestnej úrovni,
- ďalej podporovať výmenu skúseností práce s mládežou, partnerské učenie a vytváranie udržateľných sietí a partnerstiev,
- stimulovať spoluprácu v rámci sektora mládeže a medzi sektormi a odbornými oblasťami všade tam, kde sa vykonáva práca s mládežou, s cieľom posilniť väzby, najmä medzi formálnym vzdelávaním a prácou s mládežou a medzi verejnými orgánmi, súkromným sektorom a občianskou spoločnosťou,
- posilniť dialóg medzi prácou s mládežou, politikou týkajúcou sa mládeže a výskumom mládeže,
- posilniť schopnosť práce s mládežou reagovať na zmeny a trendy v našej spoločnosti a objavujúce sa výzvy, ktorým čelia mladí ľudia,
- vykonať mapovanie existujúceho vzdelávania a odbornej prípravy (ako napr. odborné vzdelávanie a vysokoškolské vzdelávanie) a existujúcich systémov uznávania spôsobilostí pre mladých platených pracovníkov a dobrovoľných mládežníckych pracovníkov,
- vypracovať rad opatrení na pomoc členským štátom pri presadzovaní a vykonávaní tohto odporúčania,

5. podpory národného a európskeho výskumu rôznych foriem práce s mládežou a ich hodnôt, vplyvu a prínosu,

6. podpory rozvoja vhodných foriem preskúmania a hodnotenia vplyvu a výsledkov práce s mládežou a posilnením šírenia, uznávania a vplyvu Portfólia práce s mládežou Rady Európy v členských štátoch,

7. propagácie Značky kvality Rady Európy pre centrá mládeže ako príklad dobrej praxe,

ďalej odporúča, aby vlády členských štátov:

- zabezpečili, aby sa toto odporúčanie vrátane jeho prílohy preložilo a rozšírilo (v prístupných formátoch) príslušným orgánom a zainteresovaným stranám s cieľom zvýšiť povedomie o ďalšom rozvoji kvalitnej práce s mládežou a posilniť záväzok voči nej,
- v rámci Výboru ministrov preskúmali vykonávanie tohto odporúčania päť rokov po jeho prijatí.

#### *Dodatok k odporúčaniam CM/Rec(2017)4*

### **A. Rozsah a účel odporúčania - definícia a rozsah práce s mládežou**

Toto odporúčanie sa vzťahuje na prácu s mládežou v celej jej rozmanitosti. Jeho cieľom je povzbudiť členské štáty, aby rozvíjali svoju politiku a prax v oblasti práce s mládežou v rámci svojej pôsobnosti a vyzýva členské štáty, aby prijali rad opatrení, ktoré posilnia potrebnú podporu práce s mládežou na miestnej, regionálnej, národnej a európskej úrovni.

Vekové rozpätie tých, ktorí majú prospech z poskytovania práce s mládežou, by malo odrážať právny a ústavný rámec a existujúce postupy v každom členskom štáte.

Práca s mládežou je širokým pojmom, ktorý zahŕňa širokú škálu činností sociálneho, kultúrneho, vzdelávacieho, environmentálneho, resp. politického charakteru, vykonávaných mladými ľuďmi, s nimi a pre nich, v skupinách alebo individuálne.

Práca s mládežou sa uskutočňuje platenými a dobrovoľnými mládežníckymi pracovníkmi a je založená na neformálnom a informálnom vzdelávacom procese zameranom na mladých ľudí a na dobrovoľnú účasť. Práca s mládežou je v podstate spoločenská prax, práca s mladými ľuďmi a spoločnosťami, v ktorých žijú, čo uľahčuje aktívnu účasť a začleňovanie mladých ľudí do ich komunít a do rozhodovania.

Napriek rôznym tradíciám a definíciám je všeobecne známe, že primárnou funkciou práce s mládežou je motivovať a podporovať mladých ľudí, aby v živote našli a realizovali konštruktívne cesty, čím sa prispieva k ich osobnému a sociálnemu rozvoju a k spoločnosti ako takej.

Práca s mládežou to dosahuje prostredníctvom posilňovania a zapájania mladých ľudí do aktívneho vytvárania, prípravy, poskytovania a hodnotenia iniciatív a činností, ktoré odrážajú ich potreby, záujmy, myšlienky a skúsenosti. Prostredníctvom tohto procesu neformálneho a informálneho vzdelávania získavajú mladí ľudia vedomosti, zručnosti, hodnoty a postoje, ktoré potrebujú na to, aby sa s istotou posunuli vpred.

S cieľom uľahčiť tieto výsledky by práca s mládežou mala vytvoriť umožňujúce prostredie, ktoré bude aktívne inkluzívne a sociálne angažované, tvorivé a bezpečné, zábavné a vážne, hravé a plánované. Mala by ho charakterizovať prístupnosť, otvorenosť a flexibilita, a zároveň by malo podporovať dialóg medzi mladými ľuďmi a zvyškom spoločnosti. Malo by sa zamerať na mladých ľudí a vytvoriť priestor pre združovanie a mosty na podporu prechodu do dospelosti a samostatnosti.

Uznáva sa, že práca s mládežou, často v spojení a spolupráci s inými sektormi, vytvára širokú škálu pozitívnych výsledkov pre jednotlivcov, ich komunity a pre spoločnosť všeobecne. Napríklad:

- vedie ku kritickej reflexii, inovácii a zmenám na miestnej, regionálnej, národnej a európskej úrovni,
- prispieva k blahobytu mladých ľudí, posilňuje pocit spolupatričnosti a posilňuje ich schopnosť robiť prospešné rozhodnutia,
- podporuje pozitívne a cieľavedomé prechody v osobnom, občianskom, hospodárskom a kultúrnom živote a umožňuje rozvoj kompetencií, ktoré uľahčujú celoživotné vzdelávanie, aktívne občianstvo a účasť na trhu práce,
- podporuje rozvoj rôznych zručností, ako sú tvorivosť, kritické myslenie, manažment konfliktov, digitálna a informačná gramotnosť a vodcovstvo,
- zvyšuje rozmanitosť a prispieva k rovnosti, trvalo udržateľnému rozvoju, porozumeniu medzi kultúrami, sociálnej súdržnosti, občianskej účasti, demokratickému občianstvu a dodržiavaniu hodnôt ľudských práv,
- posilňuje odolnosť mladých ľudí, a tým ich schopnosť odolávať negatívnym vplyvom a správaniu.

Vzhľadom na súčasné výzvy v Európe a neprimerane negatívne vplyvy na mladých ľudí tieto pozitívne výsledky zdôrazňujú zásadný význam členských štátov, ktoré zabezpečujú všetkým mladým ľuďom prístup ku kvalitnej práci. Riziko, že sa tak nestane, by mohlo byť významné.

Mladí ľudia sú kľúčovým zdrojom pri budovaní sociálnej a spravodlivej Európy. Spoločnosti sú vystavené vysokému riziku narušenia stability a sociálnej súdržnosti, ak umožnia súčasným ťažkým okolnostiam vytvoriť „stratenú generáciu“ rozčarovaných a izolovaných mladých ľudí. Dôležitá investícia, ktorú Európa musí urobiť pre svoju súčasnosť a budúcnosť, je primeraná podpora dnešnej mládeže, a to aj prostredníctvom poskytovania kvalitnej práce s mládežou. Ak tak neurobíme, znamená to stratu príležitosti na posilnenie súčasnej občianskej spoločnosti, ohrozenie sociálnej súdržnosti a oslabenie potenciálu pre účinné riešenie niektorých z hlavných výziev súčasnosti, ako sú migrácia, nezamestnanosť, sociálne vylúčenie a násilný extrémizmus.

## **B. Zásady**

Toto odporúčanie je založené na existujúcich hodnotách, zásadách a prínosoch práce s mládežou, ako sú zakotvené v nástrojoch uvedených vo vyššie uvedenom texte. Návrh a realizácia práce s mládežou sa opierajú o zásady dobrovoľnej a aktívnej účasti, rovnosti prístupu, otvorenosti a flexibility. Mal by byť založený na právach, zahŕňať a zamerať sa na mladých ľudí, ich potreby a schopnosti.

Keďže účasť je jednou z kľúčových zásad práce s mládežou, mladí ľudia, pracovníci s mládežou, mládežnícke organizácie a iné organizácie poskytujúce prácu s mládežou sa uznávajú za aktívnych partnerov pri rozvoji, implementácii a hodnotení politiky a praxe v oblasti práce s mládežou.

Členské štáty vyzývame, aby zabezpečili aktívnu účasť všetkých týchto zainteresovaných strán pri prijímaní odporúčaní a nasledujúcich opatrení.

## **C. Opatrenia**

Pri vytváraní politík, ktoré zabezpečujú a proaktívne podporujú vytváranie a ďalší rozvoj

práce s mládežou na všetkých úrovniach, členské štáty vyzývame, aby:

- i. poskytli prostredie a podmienky umožňujúce osvedčené aj inovatívne postupy práce s mládežou (vrátane napríklad udržateľných štruktúr a zdrojov), najmä na miestnej úrovni, pričom sa uznáva, že práca s mládežou má prospech z regionálnych, národných a medzinárodných príležitostí a spolupráce,
- ii. posilnili úlohu a postavenie práce s mládežou s cieľom uľahčiť medziodvetvovú spoluprácu medzi prácou s mládežou  bez ohľadu na to, či ju poskytujú verejné orgány, súkromný sektor alebo občianska spoločnosť  a inými odvetvami, vrátane napríklad: sociálnej starostlivosti, zdravotníctva, športu, kultúry, formálneho vzdelávania, služieb zamestnanosti a trestného súdnictva,
- iii. podporovali a posilňovali koordináciu medzi miestnou, regionálnou, národnou a európskou úrovňou práce s mládežou, čím sa uľahčí budovanie kontaktov, spolupráca, partnerské učenie a výmena,
- iv. odporovali uznávanie hodnôt, postojov, zručností, vedomostí a kritického porozumenia, ktoré sa vyvinuli prostredníctvom účasti a poskytovania práce s mládežou,
- v. podporovali rovnaký prístup k práci s mládežou,
- vi. podporovali úlohu práce s mládežou prostredníctvom:
  - informovania mladých ľudí o ich právach a príležitostiach a službách, ktoré majú k dispozícii,
  - posilňovania aktívneho občianstva, účasti a sociálneho začlenenia všetkých mladých ľudí, najmä tých, ktorí sú ohrození a na okraji spoločnosti,
  - rozšírenia medzikultúrnych kompetencií, európskej identity a medzinárodného porozumenia medzi mladými ľuďmi,
  - nabádania mladých ľudí, aby pokročili v dosahovaní cieľov trvalo udržateľného rozvoja (SDG) v ich životnom prostredí,
  - riešenia a predchádzania diskriminácii, neznášanlivosti a sociálnemu vylúčeniu,
  - zlepšenia neformálneho a informálneho vzdelávania,
- vii. rešpektovali slobodu a autonómiu mládežníckych organizácií a iných mimovládnych organizácií (MVO), ktoré vykonávajú prácu s mládežou,
- viii. podporovali prácu s mládežou založenú na vedomostiach, ktorá môže reagovať na zmeny a trendy v našich spoločnostiach a na nové výzvy, ktorým čelia mladí ľudia,
- ix. podporovali využívanie výskumu, hodnotenia a priebežného sledovania pri rozvoji kvalitnej práce s mládežou založenej na vedomostiach, ktorá zabezpečí, aby boli zavedené mechanizmy na meranie jej výsledkov a vplyvu.

Pri vytváraní kompaktného a flexibilného rámca založeného na kompetenciách pre vzdelávanie a odbornú prípravu platených a dobrovoľných mládežníckych pracovníkov sa členské štáty vyzývame:

- i. aby spolupracovali s poskytovateľmi práce s mládežou a inými zainteresovanými stranami s cieľom vytvoriť súbor kľúčových kompetencií (napríklad hodnoty, postoje, zručnosti, znalosti a kritické porozumenie), ktoré by sa mali očakávať od mládežníckych pracovníkov,
- ii. aby vytvorili rámce, stratégie, programy a cesty pre vzdelávanie, odbornú prípravu, budovanie kapacít a profesionálny rozvoj mládežníckych pracovníkov na základe dohodnutého súboru kompetencií,
- iii. aby vytvorili nové alebo ďalej rozvíjali existujúce mechanizmy dokumentácie, kontroly platnosti, certifikácie a uznávania spôsobilostí, ktoré platení a dobrovoľní mládežnícki pracovníci získavajú prostredníctvom svojej praxe,
- iv. aby zvýšili podporu pri implementácii existujúcich a budúcich európskych rámcov a programov v oblasti uznávania neformálneho a informálneho vzdelávania.